

УДК 343.98

Денис Вікторович АНДРЕЄВ,
аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ ЗБРОЇ

Незаконний обіг зброї – узагальнений термін, який включає протиправні кримінально-карані дії з різними видами зброї, бойових припасів та вибухових речовин, а саме: переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю (ст. 201 КК України), викрадення, привласнення, вимагання, заволодіння шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем (ст. 262, 410 КК України); носіння, зберігання, придбання, передача, збут, виготовлення, ремонт (ст. 263, 265¹ КК України); переробка, фальсифікація, видалення чи зміна маркування (ст. 263¹ КК України); недбале зберігання (ст. 264 КК України); порушення правил зберігання, використання, обліку, перевезення, поводження (ст. 267, 414 КК України); незаконне перевезення на повітряному судні (ст. 269 КК України); умисне чи необережне знищення або пошкодження (ст. 411, 412 КК України); втрата або зіпсування (ст. 413 КК України); розроблення, виробництво, придбання, зберігання, збут, транспортування (ст. 440 КК України). Усі відзначені злочини об'єднує однаковий предмет злочину – це зброя, в тому числі бойові припаси, вибухові речовини та пристрої.

Розслідування незаконного обігу зброї вимагає застосування спеціальних знань у різних формах. Спеціальні знання – це не правові знання, отримані обізнаною особою в результаті професійної освіти або досвіду, підтверджені відповідними документами. Застосування спеціальних знань під час розслідування незаконного обігу зброї спрямовано на виявлення, дослідження й оцінку компетентною особою інформації, яка дозволяє встановити факти, що мають значення для кримінального провадження. Найбільш важливими процесуальними формами використання спеціальних знань є залучення спеціаліста до участі у провадженні слідчих (пошукових) дій і експерта для проведення судових експертиз.

Спеціаліст залучається, в першу чергу, для надання безпосередньої технічної допомоги (ст. 71 КПК України) під час слідчого огляду. При розслідуванні даних злочинів об'єктом огляду, як правило, є: 1) зброя, боєприпаси, вибухові речовини й вибухові пристрої; 2) місце події (ділянка місцевості або приміщення, у межах якої виявлені сліди й об'єкти, що відносяться до аналізованих злочинів); 3) місцевість і приміщення, які не є місцем події; 4) супутні предмети (кобура, пристосування для схованого носіння зброї і т.д.), устаткування й матеріали, використовувані для виготовлення зброї, боєприпасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв. Допомога спеціаліста слідчому включає пошук, фіксацію, вилучення, упаковку зброї.

З урахуванням розмаїття злочинів, предметом яких є зброя, для розслідування може бути запропонований комплекс експертиз, серед яких обов'язковою є експертиза зброї й слідів її застосування. Обов'язковість проведення цієї експертизи пояснюється необхідністю встановлення належності виявлених предметів до певного виду зброї, вибухових речовин або пристроїв. Цією ж експертизою встановлюються інші характеристики зброї: технічний стан, спосіб виготовлення, придатність до стрілянини, властивості щодо ураження та інші. У ході розслідування незаконного обігу зброї нерідко слід установити джерело виготовлення досліджуваних предметів, справжність дозвільних документів, правильність ведення обліку зброї на підприємстві або військовому підрозділі і т.д. З цією метою виникає необхідність призначення криміналістичних та інших експертиз. Під час розслідування можуть бути призначені такі експертизи:

– трасологічна: встановлення належності окремих деталей одному екземпляру зброї, виявлення слідів рук і виробничих механізмів на зброї, відновлення знищених рельєфних знаків;

- почеркознавча: ідентифікація виконавця підписів в документах;
- лінгвістична експертиза усного мовлення, відео-, звукозапису, портретна: ідентифікація особи за усною мовою або зовнішністю, зафіксованими на відео-, фонограмі;
- технічна експертиза документів: встановлення способу виготовлення документів, наявності в них змін;
- матеріалів, речовин та виробів: встановлення матеріалу, з якого виготовлена зброя, наявності сильнодіючих і отруйних речовин;
- мистецтвознавча: належність предмета до антикварної зброї, її історичне значення, культурна цінність.

Іншими процесуальними видами використання спеціальних знань є залучення судового медика для огляду місця події, на якому знаходиться труп; під час проведення слідчих дій з неповнолітніми залучається психолог або педагог, а з іноземцями – перекладач.

Крім описаних процесуальних форм використання спеціальних знань можуть застосовуватися непроцесуальні форми залучення обізнаних осіб. Так, у ході слідчих дій здійснюється попереднє дослідження виявлених предметів; спеціалістом даються консультації як відносно об'єктів, так і постановки питань на експертизи і їх види; зброя перевіряється за обліками; з метою перевірки наявності і порядку видачі боєприпасів проводяться документальні або фактичні ревізії.

Таким чином, під час розслідування незаконного обігу зброї використовується широкий спектр спеціальних знань, які сприяють установленню різних обставин вчиненого злочину.

Одержавно 03.10.2017

УДК 347.948:343.346

Людмила Олексіївна АНДРІЄВСЬКА,

викладач Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ;

Олександр Юрійович АВРАМЕНКО,

слідчий Дніпровського відділу поліції
ГУНП в Дніпропетровській області

МЕТОДИКА ТА СПЕЦИФІКА ОГЛЯДУ МІСЦЯ СКОЄННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ПРИГОДИ

В Україні з кожним роком зростає кількість дорожньо-транспортних пригод. Щорічно гине близько 300 тис. осіб, крім того, значна кількість людей отримують різноманітні травми.

Причини такого становища є різними, як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. Це й недостатня правосвідомість окремих груп населення, які володіють транспортними засобами; недоліки в роботі правоохоронних органів, а саме недостатня чисельність та кваліфікація слідчих, які розслідують дану категорію злочинів; нечітка взаємодія окремих підрозділів поліції та інші.

У Кримінальному кодексі України відповідальність за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами закріплена у ст. 286.

Дорожньо-транспортна пригода – це злочинне порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації автотранспорту, трамваїв, тролейбусів, тракторів, самохідних машин та інших механічних транспортних засобів, унаслідок чого заподіяно середньої тяжкості, тяжкі тілесні ушкодження чи сталася смерть потерпілого [1, с. 441].

ДТП, залежно від механізму події, поділяються на: 1) зіткнення транспортних засобів один з одним; 2) наїзд транспортного засобу на пішохода, нерухомий транспортний засіб, перешкоду, велосипедиста, гужовий транспорт; 3) перекидання транспортного засобу;